

به نام خدا

اثرات تکلیف شب برای دانش آموزان

مولفان :

زینب فاضل نیا

سجاد خادم جو

زهرا مینا

حمیده صلاحی نژاد

زهرا چوبک زن

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور: اثرات تکلیف شب برای دانش آموزان / مولفان زینب فاضل‌نیا... [و دیگران].
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۰۳ص.

شابک: ۹-۲۸۴-۳۳۹-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: مولفان زینب فاضل‌نیا، سجاد خادم‌جو، زهرا مینا، حمیده صلاحی نژاد، زهرا چوبک‌زن.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۹۳-۹۴.

Homework -- Iran

موضوع: تکلیف شب -- ایران

Homework -- Iran -- Case studies

تکلیف شب -- ایران -- نمونه پژوهی

Academic achievement

موفقیت تحصیلی

شناسه افزوده: فاضل‌نیا، زینب، ۱۳۷۵-

رده بندی کنگره: LB۱۰۴۸

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۳۰۲۸۱

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۷۳۹۴۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: اثرات تکلیف شب برای دانش آموزان

مولفان: زینب فاضل‌نیا - سجاد خادم‌جو - زهرا مینا - حمیده صلاحی نژاد - زهرا چوبک‌زن

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زیر جلد

قیمت: ۸۴۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹-۲۸۴-۳۳۹-۶۲۲-۹۷۸

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه:.....
۱۳	فصل اول.....
۱۳	بیان مسئله.....
۱۳	۱- بیان مسأله.....
۱۷	موارد زیر از دیگر دلایل اهمیت تحقیق حاضر را مشخص می کند:.....
۱۸	اهداف پژوهش:.....
۱۸	اهداف جزئی این پژوهش عبارتند از:.....
۱۸	متغیرهای پژوهش.....
۱۹	تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها.....
۱۹	تکلیف شب.....
۱۹	پیشرفت تحصیلی:.....
۲۰	فرضیه های تحقیق.....
۲۳	فصل دوم.....
۲۳	ادبیات تحقیق.....
۲۴	مقدمه:.....
۲۷	«شراندایک قوانین یادگیری را به شرح زیر عنوان می کند».....
۲۷	الف- قانون آمادگی:.....

- ب- قانون نتیجه یا اثر: ۲۷
- ج- قانون تمرین و تکرار: ۲۷
- تأثیر تکلیف در یادگیری: ۲۸
- آیا تکلیف شب یک ضرورت تربیتی است؟ ۲۹
- معنی دار کردن انجام تکالیف برای دانش آموزان ۳۰
- ملاک های تعیین تکلیف ۳۱
- تناسب نوع تکلیف با نوع درس ۳۱
- جایگاه تکلیف ۳۲
- تصحیح تکالیف ۳۳
- تشریح اهداف تکلیف ۳۳
- فواید و مضرات تکلیف ۳۴
- اهداف تکلیف ۳۵
- حجم تکلیف ۳۶
- رابطه تکلیف شب با میزان هوش و استعداد دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها ۳۷
- تاریخچه تکلیف شب در جهان ۳۹
- تکلیف شب به عنوان یک تجربه یادگیری ۴۰
- اثرات تکلیف شب: ۴۱
- نظریات مختلف درباره تکلیف شب: ۴۳
- تاریخچه تکلیف شب ۴۴
- تحقیقات انجام شده در ایران: ۵۰

۵۳	فصل سوم.....
۵۳	روش تحقیق.....
۵۵	ابزار تحقیق.....
۵۵	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات (روش آماری).....
۵۷	فصل چهارم.....
۵۷	آمار توصیفی.....
۵۷	الف- آمار توصیفی شامل:.....
۵۸	مقدمه و بیان افراد نمونه آماری مدرک سابقه جنسیت و منطقه جغرافیایی.....
۶۰	بیان فرضیه ها و سوالات مربوط به آن.....
۷۹	تجزیه و تحلیل و بیان روش مقایسه ای ارائه تکلیف شب سنتی و فعال.....
۸۲	ب- آمار استنباطی.....
۸۴	بحث و نتیجه گیری.....
۸۷	فصل پنجم.....
۸۷	پژوهش.....
۸۷	خلاصه تحقیق.....
۸۷	الف- عنوان تحقیق و اهداف آن.....
۸۸	ب- فرضیه های تحقیق.....
۸۹	ج- نوع تحقیق.....
۸۹	د- نتایج تحقیق.....
۹۰	پیشنهادات.....
۹۱	محدودیت های تحقیق.....

- الف- محدودیت های در اختیار محقق ۹۱
- ب- محدودیت های خارج از اختیار محقق ۹۱
- پیوستها ۹۲
- منابع ۹۳
- چکیده تحقیق ۱۰۱
- الف- نگرش معلمان در خصوص ارائه تکلیف شب در کلاس ۱۰۱
- ب- ارائه تکلیف فعال و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی ۱۰۲

تقدیم به:

این مجموعه اگر در خور تقدیم باشد،

به همه‌ی کسانی که مدیون زحمات و محبت‌هایشان هستیم تقدیم می‌نمائیم.

مقدمه:

تکلیف همواره به عنوان یکی از عوامل مهم در تحقق یادگیری مطرح بوده و در هر دوره متناسب با برداشتی که از یادگیری وجود داشته، شکل و نوع تکلیف نیز متفاوت بوده است. شاید در گذشته اگر دانش آموزی صرفاً موفق به محفوظاتی در ذهن خویش می شد، تصور می رفت که یادگیری در او تحقق یافته است. اما امروزه، با تعریفی که از یادگیری می شود توقع اهدافی فراتر از آن وجود دارد. یکی از متغیرهای رایج در مورد یادگیری به شرح زیر است: «یادگیری تغییری است که در توانایی انسان ایجاد می شود و برای مدتی باقی می ماند و نمی توان آن را به سادگی به فرآیندهای رشد کسب شده نسبت داد.»^۱

به همین دلیل از تکالیف خانه به عنوان تمرین جهت یادگیری و توانایی استفاده می گردد و تکلیف خانه به آن دسته از فعالیت های درسی اطلاق می شود که در یادگیری های کلاسی جهت انجام دادن در خارج از کلاس درس و مدرسه برای دانش آموزان تعیین می شود.

تاکنون صدها تحقیق در مورد تکلیف خانه و نقش آن در موفقیت های تحصیلی انجام شده است. برای نمونه قدمت این تحقیقات به نود سال پیش می رسد و آنها در مجموع تکلیف را جزء جدایی ناپذیر یادگیری می دانند. مطالعات نظرات معلمین، محصلین و والدین متخصصین در سالهای اخیر نشان می دهد که همگی معتقدند که تکلیف شب دانش آموزان را در کسب نمرات بهتر یاری می نماید. از جمله متخصصینی که انجام

۱- تکلیف شب از دیدگاه متخصصین تعلیم و تربیت، معارف آموزشی اداره کل سال ۱۳۷۲

تکلیف درسی را مفید می داند دکتر علی اکبر سیف می باشد وی در مورد اهمیت و نقش تکلیف در تحقق یادگیری معتقد است:

«بخش عهده یادگیری باید در کلاس انجام گیرد و فعالیت های خارج از مدرسه باید مکمل یادگیری و فعالیت های مدرسه باشد. در شرایطی، توضیحاتی که در کلاس داده می شود برای یادگیری بعضی از دانش آموزان کفایت می کند، اما برای بعضی دیگر ممکن است چنین نباشد و لذا به تمرین و مرور بیشتری نیاز داشته باشند، در این صورت می توان با تعیین تکالیفی مناسب با نیاز هر دانش آموز او را در این امر یاری کرد» (سیف، ۱۳۷۴)

تکلیف شب از وظایفی است که از تاسیس مدارس همگانی عمده‌تاً به منظور تکمیل آموزش مدرسه و گاه به عنوان وسیله ای در دستیابی به اهداف دیگر آموزش و پرورش مانند عادت به کار مستقل، رشد، مسئولیت، عادت به مطالعه برای دانش آموزان در کشورها معمول بوده است.

امروزه با توجه به تحولات جوامع با پیدایش نظریه‌های تربیتی و وجود رسانه‌هایی که اوقات فراغت دانش آموزان را به خود اختصاص می دهد، ضرورت تکلیف شب در بسیاری از کشورها مورد سوال قرار گرفته و راههای دیگری برای پر کردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان در خانه تدبیر می گردد.

در بعضی از جوامع از جمله در ایران- تکلیف شب هنوز جایگاهی سنتی و ارزشی خود را حفظ نموده است و از آن جا که گروه های مختلفی درگیر آن می باشند، این مسئله هنوز به عنوان یک موضوع روز مطرح بوده و طیف وسیعی از افکار و عقاید مختلف و گاه متضادی را در بر می گیرد. تکلیف شب چنان با تار و پود نظام آموزش و پرورش کشورمان آمیخته است که تصور مدرسه بدون تکلیف برای بسیاری از ما ممکن نیست. تکلیف به عنوان فعالیتی که دانش آموزان و والدین آنها را درگیر ساخته از دیدگاه های مختلف و حتی متضاد مورد بررسی قرار گرفته است.

موافقان معتقدند اگر دقت لازم در تعیین نوع تکلیف صورت پذیرد و اگر این فرایند مورد ارزشیابی دقیق واقع شود نه تنها مزاحم یادگیری مدرسه ای نیست بلکه تداومی مناسب برای آن محسوب می شود. مخالفان این فعالیت بیشتر وضعیت اجرایی نامناسب آن را در چه مرحله تعیین تکلیف و چه در مراحل اجرا و ارزشیابی دلیلی برای بیهوده بودن این فعالیت دانسته اند. با وجود این نقش تکلیف شب به عنوان یک حلقه ارتباطی بین خانه و مدرسه انکار ناپذیر است و تکلیف شب می تواند به عنوان وسیله ای جهت ارتباط بین والدین و شاگرد و معلم به کار گرفته شود.

آنچه در این ارتباط حائز اهمیت است چگونگی تکرار مطالب و تمرین آموخته هاست. روشن است تمرین یا تکرار درس های آموزشگاهی زمانی می تواند مفید واقع گردد که عوامل موثر در یادگیری و پیشرفت تحصیلی نیز مورد توجه قرار گیرد. وقتی دانش آموزان در شرایط یکسان در مقایسه با دانش آموزانی که علاقه آشکار ندارند آن موضوع را به سهولت و با سرعت بیشتری می آموزند. دانش آموزان ممکن است با یک نوع تکلیف برخورد مثبت و با نوعی دیگر تکلیف برخورد منفی داشته باشند. چنین دانش آموزی احتمالاً در تکلیفی که نسبت به آن نگرش مثبت دارد پیشرفت بیشتری خواهد داشت.

منظور از مشق شب یا تکلیفی که دانش آموز باید برای تکمیل آموزش و پرورش مهارت ها و توانمندی های خود انجام دهد چیست؟ آیا دانش آموزی که مجبور است چهار بار از درس رونویسی کند به اهداف شناختی، عاطفی و رفتاری آموزشی و پرورش در ارائه مشق شب یا تکالیف شبانه دست می یابد؟ مشق شب تا چه اندازه سبب بالندگی آموزشی در رشد تحصیلی دانش آموزان می شود؟ آیا معلم با دادن تکالیف اجباری، سنگین، خسته کننده، ملال آور، غیر ضروری موجب افزایش انگیزش تحصیلی و رشد خلاقیت او می شود؟

آیا تنها یک نوع سنتی و کلیشه ای مشق شب در جریان آموزش و پرورش ما متداول است؟ آیا معلمان و متخصصان تعلیم و تربیت نمی خواهند با روشی دیگر از طریقی تازه تر، مشکلات مشق شب را در نظام آموزشی برطرف کنند؟

جای تردید نیست که مشق شب باعث پایدار شدن یادگیری ها و آموزشهای کودکان دبستانی می شود ولی نباید فراموش کنیم که کودک دبستانی در هنگام نوشتن مشق شب در حال گذراندن زندگی خود نیز هست. پس مشق شب باید با زندگی او تناسب داشته باشد.

آنچه محقق را به انجام چنین تحقیقاتی وا می دارد ارزیابی دقیق از عملکرد آموزگاران در باره تعیین تکالیف برای دانش آموزان و چگونگی نحوه بررسی این تکالیف و بررسی تاثیر انواع تکلیف در یادگیری دانش آموزان است. شکی نیست که هنوز عدهی کثیری از معلمان، به شیوهی سنتی تکلیف شب می گویند و هراز گاهی اگر فرصت دست بدهد بر روی تکالیف یا آخر تکلیف علامت هایی از خط زدن و یا امضا نمودن ثبت می نمایند و این روش تعیین تکلیف برای تمامی دانش آموزان و نحوه بررسی آن تا چه حد می تواند بر میزان تثبیت یادگیری دانش آموزان موثر باشد. و بررسی این نکته به نظر ضروری می رسد که چند درصد از معلمان ما از شیوه های نوین در تهیهی تکالیف و بررسی آن سهم دارند و چگونه می توان این روش ها را بسط و گسترش داد.

فصل اول

بیان مسئله

مقدمه

بیان مسئله

اهمیت و ضرورات تحقیق

اهداف پژوهش

متغیرهای پژوهش

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

فرضیه های تحقیق

۱- بیان مسأله

تکلیف شب برای چیست؟ مسئله تکلیف شب و مباحثات مربوط به آن همواره برای دانش آموزان و معلمان و اولیای دانش آموزان مطرح بوده و هست و نظریات موافق و مخالف آنان را برانگیخته است. یک عده از آنها مخالف تعیین تکلیف برای دانش آموز هستند به خصوص تعیین تکلیف شب را در سطح ابتدایی کاری بیهوده می دانند و عقیده دارند که کودکان پس از یک روز طولانی و خسته کننده در کلاس وقتی به خانه می رسند بهتر است اوقات خود را با استراحت، بازی و یا اشتغال به یک کار سرگرم کننده به هر حال فعالیتی غیر درسی بگذرانند. وقتی با معلمان درباره تکلیف شب

صحبت می شود اغلب عقیده دارند که این اولیای دانش آموزان هستند که بر ارائه تکلیف درسی در خانه تأکید می کنند تا خیالشان راحت باشد که بچه ها چیزی یاد می گیرند. از طرفی وجود تکلیف شب بچه ها را سرگرم کرده مانع مزاحمت ها و سرو صدای آنها در خانه می شود. در نتیجه‌ی یک همه پرسی که توسط یک روزنامه فرانسوی درباره تکلیف شب انجام گرفت، معلوم داشت که بسیاری از معلمان عقیده دارند که کودکان خود علاقمند به انجام تکلیف درسی در خانه هستند به شرط آنکه طولانی نباشد. آنان که موافق تکلیف شب هستند آن را وسیله‌ای برای تشخیص توانایی های درسی کودکان می دانند و معتقد هستند که تکالیف درسی شاگردان می تواند وسیله‌ای برای برقراری ارتباط بین خانه و مدرسه باشد. زیرا اولیا از طریق نظارت بر تکالیف متوجه می شوند در مدرسه چه می گذرد و چه تغییراتی در محتوای روش ها و برنامه های درسی داده شده است.^۱

تکلیف تمرینی است در زمینه‌ی آنچه که دانش آموز در کلاس فرا گرفته و فقط در همین جایگاه می تواند نتیجه یادگیری را برای او در برداشته باشد.

تکلیف شب باید:

۱- لازم و مفید باشد.

۲- با توانایی و رشد دانش آموزان تناسب داشته باشد.

۳- به خوبی تشریح شده و انگیزه‌ی لازم را فراهم آورد.

۴- به صراحت توسط دانش آموز و والدین فهمیده و درک شوند.

۵- بر آزادی و نوآوری دانش آموز تأکید داشته باشد.

۱- نشریه ماهانه آموزشی تربیتی پیوند شماره ۱۲۴ تنظیم از هوشنگ اردستانی موفق

۶- تا حد امکان انفرادی باشد.

۷- در صورت امکان واگرا، متنوع و با تخیل همراه باشد.

۸- آموختن محتوا و مهارت ها را به دیگران مد نظر قرار داهد.

امروزه با پیشرفت و گسترش علوم مخصوصاً علم روانشناسی و توجه خاص انسانها به امر تعلیم و تربیت باعث گردیده که تعیین تکلیف شب از موارد مهم و نقش آفرین در پیشرفت تحصیلی و آموزش فراگیران جزء لاینفک آموزشی به حساب آید.

اما با توجه به حساسیت و اهمیت این مسأله متأسفانه به نظر می رسد چندان توجهی به این امر نمی شود و بعضی از مدارس و معلمین در تعیین تکلیف به صورت سنتی و سلیقه ای و بدون توجه به نیازها و جنبه های جسمی و ذهنی فراگیران عمل می نمایند که چنین عملی نتیجه ای جز خستگی و دلسردی دانش آموزان از درس و معلم نخواهد داشت.

در این تحقیق، محقق در صدد است تاثیر شیوه های مختلف تعیین تکلیف شب را بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی بسنجد.

تکلیف شب از متغیرهای درونی مدرسه است که در صورت تجدید نظر کلی و در شرایط فعلی آن شاید بتواند بسیاری از اهدافی را که بر آن مترتب است، مانند تداوم یادگیری، بهبود نگرش به مدرسه، عادت به مطالعه، تنظیم وقت و ... را جامه عمل پوشانده وسیله ای برای شناخت مشکلات دانش آموزان و کمک در رفع آن می باشد به امید آن که گامی باشد در جهت اعتلای اهمیت توجه به مسأله تکلیف شب.

محقق در صدد است که تاثیر تکالیف فعال را بر روی پیشرفت تحصیلی در دروس ریاضی، علوم تجربی و ادبیات بررسی کند. از این جهت دانش آموزان پایه سوم را به صورت نمونه و تصادفی انتخاب نموده و با ارائه تکالیف فعال که شامل تکالیف مختلف از دروس ریاضی، علوم و ادبیات فارسی (املا، انشاء، خواندن) به صورت تمرینی، نگرشی، خلاق، پژوهشی و ... و با در نظر گرفتن تفاوت های فردی دانش آموزان در اختیار معلم

مربوطه قرار داده تا بعد از آزمون نوبت اول در کلاس ارائه دهد تا پس از آزمون نوبت دوم در کلاس نتایج به صورت طرح پیش آزمون و پس آزمون برای یک گروه مستقل مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار بگیرد.

۲- اهمیت و ضرورت تحقیق

در هر دوره متناسب با برداشتی که از یادگیری وجود داشته شکل و نوع تکلیف نیز متفاوت بوده است. اما امروزه با تعریفی که از یادگیری می شود انتظار اهدافی فراتر از آن وجود دارد. دیدگاه های متخصصان معاصر در خصوص تکالیف درسی از فلسفه و روش های تعلیم و تربیتی که در طول قرن ها متداول بوده تاثیر پذیرفته است. سالیان دراز حفظ کردن به عنوان تنها نوع تکلیف درسی و حتی یادگیری محسوب می شد. و در نتیجه همین بینش ناکامی های تحصیلی را صرفا به ناتوانی دانش آموزان نسبت می دادند نه به روش های آموزشی. یکی از عواملی که در به وجود آوردن دیدگاه های جدید تعلیم و تربیت موثر واقع شده تشخیص درجه اهمیت فعال نمودن شخص دانش آموز بوده است. اغلب بینش های معاصر به تحریک قدرت ابتکار و مسئولیت پذیری محصل در امر یادگیری بها می دهند و بر این هدف تاکید می کنند که دانش آموز هرچه بهتر و موثرتر تر از اوقات خارج از مدارس در جهت یادگیری بهره ببرد.^۱

البته باید توجه داشت که تکلیف شب هرگز نمی تواند به خودی خود مفید یا مضر تلقی گردد و سودمندی آن به عوامل و خصوصیات فردی و خانوادگی دانش آموز، عوامل کلاسی، برخورد معلم و بخصوص به ماهیت و چگونگی آن وابسته است.^۲

تحقیقی که انجام می گیرد دارای اهمیت فراوانی می باشد چرا که یافته های آن می تواند رهنمودی برای تنظیم کتب درسی مناسب و دستور العمل هایی جهت تعیین تکلیف شب دانش آموزان باشد و از طرفی نقطه معلمان را در ارتباط با تکلیف شب در

۱ - رشد معلم، سال دهم، چاپ ۱۳۷۰، شماره ۱، فرزانه نجاریان صفحه ۳۶.

۲ - فصلنامه، تعلیم و تربیت، سال دهم شماره ۲، تابستان ۷۳، شماره مسلسل ۳۸.

دروس مختلف ارائه نمود. و چراغی فرا راه معلمان در جهت استفاده بهتر از تکلیف شب عرضه نمود.

با توجه به محدودیت های اجتناب ناپذیر برنامه های مصوب رسمی که همه ی فراگیران باید در ظرف زمانی محدود مواد آموزشی را فرا گیرند و مورد ارزشیابی قرار داده شوند و به کلاس بالاتر ارتقا یابند، در صورتی که سرعت و توانایی یادگیری در همه ی فراگیران یکسان نمی باشد. اجرای مطلوب برنامه های آموزشی بر اساس برنامه های مصوب رسمی مستلزم استفاده بهتر از امکانات کلاسی است. بدیهی است چنانچه اگر تعدادی از دانش آموزان به دلایل مختلف فاقد آمادگی لازم برای برنامه های مصوب باشند معلم یا اجباراً ادامه ی اجرای برنامه را به هر صورت ممکن مقدم می شمارد و یا اینکه قسمتی از اجرای آن را در ازای آماده شدن فراگیران به وقفه یا تاخیر می اندازد. بعضاً مشاهده می گردد که معلم ناچاراً نادیده می گیرد، در هر صورت گروهی از دانش آموزان ضرر خواهند کرد. لذا انجام تکلیف در منزل می تواند با تثبیت و یا حتی توسعه آموخته های دانش آموزان، ابزار و وسیله مناسبی جهت تعدیل بخشی از کمبودهای برنامه های یکسال و غیر قابل انعطاف مدرسه باشد و به اجرای مطلوب در کلاس کمک نماید. بنابراین انجام تکلیف در منزل می تواند فرصت مناسبی برای جبران ضعف ها و عقب ماندگی های درسی و یادگیری باشند. البته به شرطی که دانش آموز با رغبت به طور انفرادی و مستقل به انجام آن بپردازد.

موارد زیر از دیگر دلایل اهمیت تحقیق حاضر را مشخص می کند:

بدون تردید از جمله عوامل موثر در یادگیری، تکرار، تمرین و مهارت است و تکرار اکتسابهای آموزشی گاهی سبب یادگیری بهتر و به خاطر سپردن آموخته هاست. پروفیسور گوردون می نویسد که تکلیف شب به عنوان موضوع تربیتی در سال ۱۸۴۲ مورد مباحثه متخصصان علوم تربیتی در انگلستان قرار گرفت و در سال ۱۸۹۲ در نخستین شماره

های دایره المعارف تعلیم و تربیت آمده است که بچه های کمتر از ۹ سال آماده نیستند که تکالیف جدیدی در خانه انجام دهند.^۱

جن واستیونس ۱۹۸۹ پس از مقایسه نگرش دانش آموزان چینی، ژاپنی و آمریکایی به این نتیجه رسیده اند که در کشورهایی که پیشرفت تحصیلی اهمیت بیشتری داده می شود، تکلیف شب نیز از مقام بالاتری برخوردار است.^۲

اهداف پژوهش:

هدف کلی از این تحقیق مقایسه تاثیر شیوه های مختلف تعیین تکلیف شب بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است.

اهداف جزئی این پژوهش عبارتند از:

بررسی تاثیر ارائه تکلیف شب به روش سنتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
 بررسی تاثیر ارائه تکلیف شب به روش فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
 مقایسه شیوه های مختلف ارائه تکلیف شب بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

متغیرهای پژوهش

در این تحقیق متغیرهای زیر مطرح بوده است:

متغیر مستقل: در این تحقیق شیوه های مختلف تکلیف شب به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده است.

متغیر تابع (وابسته): در این تحقیق پیشرفت تحصیلی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

۱ - توکلی، مهین، تکلیف شب از دیدگاه تحقیقات تربیتی.

۲ - فصل نامه تعلیم و تربیت شماره ۲۵ بهار ۱۳۷۰.

هدف این است که تاثیر شیوه‌های مختلف تکلیف شب بر پیشرفت تحصیلی دروس ریاضی، علوم تجربی، ادبیات فارسی سنجیده شود.

متغیر تعدیل گر: جنسیت

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

تکلیف شب

تعریف مفهومی: کاری دشوار بر عهده‌ی کسی گذاشتن، فرمان به کاری سخت و پر مشقت دادن، وظیفه و امری که بر عهده‌ی شخص است و باید انجام پذیرد.^۱

تعریف عملیاتی: در این پژوهش تکلیف شب به شیوه‌ی سنتی و فعال ارائه می شود که عبارتند از:

تکلیف به روش سنتی: تکالیفی می باشند که توسط معلم و بدون در نظر گرفتن توانایی ها و علائق و هم چنین نیاز هر دانش آموز و بدون در نظر گرفتن تفاوت های فردی برای کلیه دانش آموزان تعیین می شود.

تکلیف به روش فعال: به تکالیفی که با توجه به هوش، توانایی، نیاز و علاقه و با خلاقیت طراحی و برای دانش آموزان یک کلاس به صورت گروهی و مشارکتی ارائه شود.

پیشرفت تحصیلی:

تعریف مفهومی: تغییرات حاصل در یادگیری دانش آموزان به طوری که منجر به تغییر رفتار وی شود و نمرات حاصل از امتحانات وی بهتر و بیشتر گردد.

فرضیه های تحقیق

در این تحقیق دو گونه فرضیه مورد نظر بوده است:

الف) فرضیه های مربوط به نگرش معلمان در خصوص ارائه تکلیف شب در کلاس ارائه تکلیف شب به صورت های مختلف از قبیل رونویسی، سبک پژوهشی و تمرینی موجب تثبیت یادگیری در دانش آموزان می گردد.

دانش آموزان رغبت زیادی در انجام تکالیف شب در منزل از خود نشان نمی دهند. انجام تکلیف در منزل توسط دانش آموزان موجب تکمیل آموزش روزانه، تقویت ابتکار و تجارب یادگیری و بالا بردن تواناییهای ذهنی، دقت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان می شود.

ارائه تکلیف شب در تمام دروس و نیز برای کلاس اول دبستان ضروری است. و به تنهایی می تواند در یادگیری موثر باشد.

توجه به تفاوت های فردی در ارائه تکلیف شب موجب کیفی تر شدن آموزش ها می گردد.

بررسی و رسیدگی معلم و میزان رضایت معلم در انجام تکلیف شب توسط دانش آموزان موجب تقویت یادگیری آنان می شود.

ارائه تکلیف شب منطبق با اهداف کلی درس موجب آموزش بهتر می گردد.

ب) فرضیه های مربوط به ارائه تکلیف فعال و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی.

بین ارائه تکلیف شب به روش فعال و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه سوم در درس علوم تجربی تفاوت وجود ندارد.

بین ارائه تکلیف شب به روش فعال و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه سوم در درس ریاضی تفاوت وجود ندارد.